

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 14 czerwca 2018 r.,
sprawy **K.J.**
skazanego z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego [...] w W.
z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt VI Ka [...] /15
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego [...] w W.
z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt III K [...] /14,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego;**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy [...] w W. wyrokiem z dnia 1 października 2015 r., w sprawie III K [...] /14, uznał m.in. K.J. za winnego tego, że „w dniu 2 maja 2011 r. w m. W., województwo [...], będąc właścicielem firmy „[...]” i wykorzystując uzależnienie swojego pracownika P.N., w celu skłonienia go do naruszenia przepisów prawa tj. art. 93 ust. 4 ustawy o transporcie drogowym z 6 września 2001 roku (Dz. U. nr 125 z 2007 roku, poz. 874 z późn. zm.) w zw. z załącznikami nr 1 lp. 1, nr 2 lp. 1 polecił mu udzielenie korzyści majątkowej w kwocie 1.000 zł funkcjonariuszowi policji z Komendy [...] Policji w W. z Ogniwa II Sekcji Kontroli Ruchu Drogowego sierż. M.S. podczas kontroli drogowej samochodu marki Mercedes Benz 1117 o nr rej. [...] w

zamian za odstąpienie od przekazania dokumentów z przeprowadzonej kontroli właściwemu ze względu na miejsce kontroli wojewódzkiemu inspektorowi transportu drogowego w celu przeprowadzenia postępowania administracyjnego w zakresie nałożenia kary pieniężnej za brak w chwili kontroli wypisu z licencji na wykonywanie międzynarodowego zarobkowego przewozu drogowego rzeczy, w efekcie czego P.N. wręczył korzyść majątkową w wyżej opisanej kwocie 1.000 zł”, tj. czynu z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k. i za to na podstawie art. 118 § 1 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k. skazał go i wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 33 § 2 k.k. Sąd wymierzył oskarżonemu 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 złotych.

W osobistej apelacji K.J., na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k., zarzucił wyrokowi Sądu pierwszej instancji:

„I. rażąco i mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:

1) art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. polegającą na błędnej i dowolnej ocenie istotnych okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, tj. wyjaśnień samego oskarżonego, który zaprzeczał aby nakłaniał, polecał P.N. do wręczenia funkcjonariuszowi Policji kwoty w wysokości 1.000,00 zł;

2) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającą na sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego ocenie dowodów, która skutkowałą przyjęciem wadliwych ustaleń w zakresie okoliczności stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, zasadniczo odmiennych od ustaleń poczynionych w tym względzie w toku postępowania przygotowawczego, co w konsekwencji doprowadziło do pominięcia szeregu okoliczności o fundamentalnym znaczeniu dla prawidłowego rozstrzygnięcia w tej sprawie, w szczególności Sąd I Instancji zaniechał prób wyjaśnienia przyczyn zmiany treści wyjaśnień przez P.N., które stanowiły podstawę do przypisania winy K.J.;

3) art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. polegającą na braku prawidłowego opisu przypisanego czynu zabronionego, a zwłaszcza nieokreśleniu

czynności sprawczych (wykonawczych) podjętych przez tego oskarżonego, któremu zarzucono działanie w ramach sprawstwa polecającego;

II. błąd w ustaleniach faktycznych mający istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku i stanowiący jego podstawę, a wyrażający się w przyjęciu, że dowody ujawnione na rozprawie i ustalone na ich podstawie okoliczności są wystarczające do uznania oskarżonego K.J. za winnego tego, że działając - jako sprawca polecający - nakłaniał podległego mu pracownika do wręczenia korzyści majątkowej funkcjonariuszowi Policji, w sytuacji, w której ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby spełniona została przesłanka w postaci wydania polecenia sprawcy wykonawczemu wręczenia korzyści majątkowej.”

W następstwie tych zarzutów apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy i uniewinnienie go od popełnienia przypisanego mu czynu zakwalifikowanego z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji, w tym apelacji oskarżonego K.J., Sąd Okręgowy [...] w W. wyrokiem z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt VI Ka [...] /15, zaskarżone orzeczenie w odniesieniu do oskarżonego K.J. zmienił w ten sposób, że stosując ustawę Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym na dzień 30.06.2015 r.:

1) w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że w dniu 2 maja 2011 r. w miejscowości W. woj.[...] , będąc właścicielem firmy K.J. - „[...]”, chcąc aby P.N. udzielił korzyści majątkowej funkcjonariuszowi policji z Komendy [...] Policji w W. z Ognia II Sekcji Kontroli Ruchu Drogowego sierż. M.S. podczas kontroli drogowej samochodu marki Mercedes Benz 1117 o nr rej. [...] w zamian za naruszenie przepisów prawa tj. art. 93 ust. 4 ustawy o transporcie drogowym z 6 września 2001 r. (Dz. U. nr 125 z 2007 r, poz. 874 z późn. zm.) w zw. z załącznikami nr 1 Lp. 1, nr 2 Lp. 1 przez odstępianie od przekazania dokumentów z przeprowadzonej kontroli właściwemu ze względu na miejsce kontroli wojewódzkiemu inspektorowi transportu drogowego w celu przeprowadzenia postępowania administracyjnego w zakresie nałożenia kary pieniężnej za brak w chwili kontroli wypisu z licencji na wykonywanie międzynarodowego zarobkowego przewozu drogowego rzeczy, nakłaniał swojego pracownika P.N. do udzielenia

korzyści majątkowej i kwalifikując ten czyn z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k., na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 33 § 2 k.k. w z w. z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec niego karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 złotych.

We wniesionej na korzyść skazanego kasacji obrońca, zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego w części zmieniającej wyrok Sądu pierwszej instancji wobec skazanego K.J. oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach zarzucił „naruszenie art. 439 § 1 pkt. 10 k.p.k. w zw. z art. 450 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., poprzez negatywne rozpoznanie trzech wniosków obrońcy oskarżonego o zawieszenie postępowania na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. wobec braku kontaktu obrońcy z oskarżonym, u którego zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy jego stan zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu, od końca grudnia 2016 roku oraz wobec odtworzenia na rozprawie w dniu 10 listopada 2017 roku pod nieobecność oskarżonego K.J. nagrań z materiałów niejawnych wobec których oskarżony nie mógł zająć stanowiska procesowego.” W konkluzji wniósł m.in. o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie należy zauważyć, że ze względu na wymierzoną skazanemu karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz treść art. 523 k.p.k. kasacja mogła być oparta wyłącznie na zarzucie zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 k.p.k., co oznacza, że ewentualne zarzuty o charakterze względnym są niedopuszczalne.

Mimo wagi podniesionego przez skarżącego zarzutu, tj. obrazy art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 450 § 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., kasację należy uznać jako oczywiście bezzasadną.

Odnosząc się do stawianego zarzutu wskazać należy na następujące okoliczności:

1. z analizy akt sprawy niewątpliwie wynika, iż w toku postępowania odwoławczego pojawiły się uzasadnione wątpliwości, co do poczytalności oskarżonego. Skutkowało to dopuszczeniem dowodu w postaci opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność stanu zdrowia psychicznego skazanego K.J., możliwości rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem w dacie czynu, a także możliwości udziału oskarżonego w postępowaniu w chwili obecnej i prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny (postanowienie k.1358/VII). Z wniosków końcowych opinii wynikało, iż oskarżony K.J. w czasie dokonywania zarzucanego mu czynu rozumiał jego znaczenie i mógł pokierować swoim postępowaniem. Jednocześnie biegli stwierdzili u niego zespół depresyjny wywołany sytuacyjnie. Zdaniem biegłych, w obecnym stanie zdrowia psychicznego skazany mógł brać udział w postępowaniu sądowym i prowadzić obronę w sposób samodzielny i rozsądny (opinia k.1447-1449/VIII). Opinia ta nie była przez żadną ze stron kwestionowana, a ponieważ była pełna, jasna i nie zachodziły w niej sprzeczności, brak było podstaw do wezwania na rozprawę opiniujących w sprawie biegłych czy powołaniu innych. Okoliczność, że biegli w sprawie II AKa [...] /16 prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w L. uznali, iż istnieje konieczność obserwacji skazanego K.J. w szpitalu psychiatrycznym, celem sporządzenia miarodajnej opinii psychiatrycznej, nie považa opinii wydanej w rozpoznawanej sprawie;

2. z treści art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. wynika, że bezwzględny powód uchylenia orzeczenia zachodzi wówczas, gdy oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 80 k.p.k. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy; nawet przy przyjęciu, że w sprawie zaistniały przesłanki do obrony obligatoryjnej ze względu na wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, nie zaistniała żadna z przesłanek wskazanych w wymienionym wyżej przepisie; oskarżony miał bowiem obrońcę w toku całego postępowania odwoławczego i obrońca ten brał udział w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy, w szczególności w rozprawie odwoławczej;

3. istota koniecznego udziału obrońcy oskarżonego w rozprawie (art. 79 § 3 k.p.k. oraz art. 80 k.p.k.) sprowadza się do stworzenia oskarżonemu warunków

do realizacji pełnego - zarówno formalnego, jak i materialnego - prawa do obrony. Prawo to jest zachowane tylko wówczas, gdy w czasie rozprawy obrońca oskarżonego ma realną i pełną możliwość podejmowania w interesie oskarżonego wszystkich możliwych i koniecznych czynności oraz składania oświadczeń. Sytuację, w której okoliczności konkretnej sprawy wskazują, że w określonym fragmencie rozprawy obrońca oskarżonego nie mógł przedsięwziąć działań korzystnych dla oskarżonego, uznać należy za równoważną z tą, w której oskarżony nie ma obrońcy w procesie karnym albo obrońca nie bierze udziału w czynności, w której jego udział jest obowiązkowy - art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2008 r., V KK 190/07, OSNKW 2008, z. 2, poz. 19). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca. Obrońca skazanego znając całość materiału dowodowego zebranego w sprawie, w tym treść rozmów telefonicznych, czy wyjaśnień skazanego K.J., mógł skutecznie podejmować działania obrończe na etapie postępowania apelacyjnego, pomimo braku kontaktu ze skazanym (z akt sprawy wynika, iż skazany ukrywał się i jest poszukiwany listem gończym w sprawie II K [...] /16 prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w L.). Udział oskarżonego w rozprawie odwoławczej nie był obowiązkowy, a zaniechanie uczestniczenia w czynnościach sądowych może być również postrzegane jako przejaw realizacji przez skazanego prawa do obrony (nie istnieje obowiązek podejmowania obrony aktywnej). Brak kontaktu ze skazanym mógł stanowić dla obrońcy trudność w realizacji jego obowiązku, która jednak nie mieści się w dyspozycji art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., na co trafnie zwracano uwagę w uzasadnieniach orzeczeń odmawiających zawieszenia postępowania.

Mając na uwadze przedstawione względy, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

ał